ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1965

Vyhlásené: 14.07.1965 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

70

ZÁKON

z 30. júna 1965

o Sbore národnej bezpečnosti

Základným záujmom našej spoločnosti je ochrana socialistického spoločenského a štátneho zriadenia, socialistického spoločenského vlastníctva, bezpečnosť osôb, ochrana ich práv a ich majetku, ako aj dôsledné dodržiavanie a stále upevňovanie socialistickej zákonnosti. Rozvoj a prehlbovanie socialistickej demokracie a zvyšovanie priamej účasti občanov na správe štátu nachádza svoj výraz i pri zaisťovaní bezpečnosti, na ktorej sa podieľajú všetky štátne a spoločenské orgány a organizácie i jednotliví občania. Významné úlohy pritom plní Sbor národnej bezpečnosti, ktorý pri všetkej svojej činnosti vychádza z cieľov a smerníc ustanovených Komunistickou stranou Československa.

Vychádzajúc z týchto zásad Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky uznieslo sa na tomto zákone:

Oddiel 1
Úvodné ustanovenia

§ 1

(1) Sboru národnej bezpečnosti patrí priame zabezpečovanie ochrany socialistického spoločenského a štátneho zriadenia, verejného poriadku, bezpečnosti osôb, ako aj majetku.

(2) Sbor národnej bezpečnosti je orgánom štátneho donútenia, ktorý v celej svojej činnosti súčasne uplatňuje prostriedky spoločenského pôsobenia, výchovy a prevencie.

§ 2

Sbor národnej bezpečnosti sa pri plnení svojich úloh spravuje Ústavou ČSSR, zákonmi a ostatnými právnymi predpismi; jeho príslušníci sú povinní dôsledne dbať na socialistickú zákonnosť.

Oddiel 2
Úlohy Sboru národnej bezpečnosti

§ 3

(1) Sbor národnej bezpečnosti plní predovšetkým tieto úlohy:

a) zabezpečuje ochranu socialistického spoločenského a štátneho zriadenia; odhaľuje a zneškodňuje nepriateľskú činnosť zameranú proti Československej socialistickej republike a chráni občanov pred touto nepriateľskou činnosťou;

b) zabezpečuje ochranu štátnych hraníc, objektov osobitnej dôležitosti a spolupôsobí pri obrane štátu;

c) zabezpečuje ochranu verejného poriadku; plní pritom i úlohy uložené národnými výbormi v rámci ich právomoci;

d) zaisťuje bezpečnosť a dôstojnosť osôb;

e) zabezpečuje ochranu majetku;

f) dbá o bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky;

g) odhaľuje trestné činy, previnenia a priestupky a zisťuje ich páchateľov;

h) vykonáva vyšetrovanie a vyhľadávanie trestných činov podľa Trestného poriadku, podľa osobitných predpisov objasňuje previnenia a priestupky, a pokiaľ zákon ustanovuje, rozhoduje o priestupkoch;

ch) predchádza trestnej a inej protispoločenskej činnosti a napomáha odstraňovať jej príčiny a upevňovať socialistickú zákonnosť a štátnu disciplínu.

(2) Pokiaľ Sbor národnej bezpečnosti plní ďalšie úlohy štátnej správy, platia o tom osobitné predpisy.

Oddiel 3
Hlavné zásady organizácie Sboru národnej bezpečnosti

§ 4

(1) Sbor národnej bezpečnosti je ozbrojený a podľa vojenských zásad organizovaný sbor podriadený ministrovi vnútra.

(2) Minister vnútra je priamy nadriadený všetkých príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti a vykonáva nad nimi disciplinárnu právomoc.

(3) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú povinní spravovať sa rozkazmi ministra vnútra a príslušných náčelníkov a veliteľov.

§ 5

(1) Sbor národnej bezpečnosti tvorí Štátna bezpečnosť a Verejná bezpečnosť, ktoré sú odborove samostatnými zložkami.

(2) V rámci týchto zložiek sú vymenúvaní vyšetrovatelia, ktorí vo veciach týkajúcich sa vyšetrovania sú podriadení náčelníkom vyšetrovacích súčastí. Pri vyšetrovaní trestných činov vyšetrovatelia postupujú podľa ustanovení Trestného poriadku.

§ 6

Sbor národnej bezpečnosti je organizovaný podľa krajov a okresov. V okresoch je Verejná bezpečnosť organizovaná podľa obvodov. Minister vnútra môže prispôsobiť organizáciu potrebám bezpečnostnej služby.

Oddiel 4
Spolupráca Sboru národnej bezpečnosti s národnými výbormi, inými štátnymi orgánmi, socialistickými organizáciami a občanmi

§ 7

(1) Sbor národnej bezpečnosti pri plnení svojich úloh spolupracuje predovšetkým s národnými výbormi.

(2) Národné výbory zabezpečujú miestne veci verejného poriadku aj prostredníctvom Sboru národnej bezpečnosti. V týchto prípadoch plní Sbor národnej bezpečnosti úlohy uložené mu národnými výbormi v rámci ich právomoci. Pritom sa orgány národných výborov obracajú na Sbor národnej bezpečnosti výhradne prostredníctvom príslušného náčelníka (veliteľa).

(3) Za plnenie úloh uložených národnými výbormi pri zabezpečovaní miestnych vecí verejného poriadku náčelníci Sboru národnej bezpečnosti sú zodpovední tak príslušným národným výborom, ako aj vyšším náčelníkom; vo veciach výkonu služby sú zodpovední a podriadení len vyšším náčelníkom.

§ 8

Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú povinní plniť pokyny, ktoré im orgány prokuratúry a súdy ukladajú v rámci svojej právomoci.

§ 9

(1) Národné výbory a iné štátne orgány sa môžu i mimo prípadov uvedených v § 7 a 8 dožadovať pomoci Sboru národnej bezpečnosti na základe zákona; robia tak výhradne prostredníctvom príslušného náčelníka (veliteľa).

(2) Zásady vzájomnej spolupráce a súčinnosti medzi Sborom národnej bezpečnosti a Československou ľudovou armádou ustanovujú ministri vnútra a národnej obrany.

§ 10

Sbor národnej bezpečnosti spolupracuje pri plnení svojich úloh s vedením podnikov a závodov, jednotných roľníckych družstiev a iných ľudových družstiev, s dobrovoľnými spoločenskými organizáciami, predovšetkým s Revolučným odborovým hnutím a Československým zväzom mládeže, ako aj s inými orgánmi a organizáciami. Prejednáva s nimi najmä príčiny a podmienky vzniku trestných činov a iných negatívnych javov, závažnejšie prípady porušenia verejného poriadku, najmä pravidiel socialistického spolužitia, upozorňuje ich na zistené nedostatky a radí sa s nimi o vhodných opatreniach pre nápravu, prípadne robí vhodné opatrenia pre nápravu.

§ 11

(1) Sbor národnej bezpečnosti postupuje pri všetkej svojej činnosti v úzkej spolupráci s občanmi a získava ich pre aktívnu účasť na posilňovaní ochrany a bezpečnosti štátu a na udržiavaní verejného poriadku.

(2) Dobrovoľne sa hlásiaci občania, ktorí požívajú všeobecnú vážnosť a dôveru, môžu byť poverení plnením niektorých bezpečnostných úloh. Ak sú zvonka označení, majú práva a povinnosti podľa tohto zákona ako príslušníci Sboru národnej bezpečnosti, pokiaľ minister vnútra neustanoví inak.

(3) Každý občan má právo obracať sa na Sbor národnej bezpečnosti s podnetmi a žiadosťami o pomoc. Sbor národnej bezpečnosti je povinný v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a Trestným poriadkom podnet prijať a požadovanú pomoc poskytnúť.

§ 12
Oslobodenie z osobitných dôvodov

(1) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení pri výkone svojej právomoci žiadať o pomoc a vhodnú súčinnosť národné výbory, ostatné štátne orgány i vojenské útvary.

(2) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti môžu v nebezpečenstve požiadať každého o pomoc. Požadovaný je povinný pomoc poskytnúť; nemusí tak urobiť, ak mu v tom bráni dôležitá okolnosť alebo ak by tým vystavil vážnemu ohrozeniu seba alebo osoby sebe blízke (§ 116 Občianskeho zákonníka).

§ 13

(1) Ak došlo u občana k poškodeniu na zdraví alebo k jeho smrti v súvislosti s pomocou, ktorú občan poskytol na žiadosť alebo s vedomím príslušníka Sboru národnej bezpečnosti, škodu tým vzniknutú uhradí štát obdobne podľa predpisov o odškodňovaní pracovných úrazov.

(2) Občanovi sa uhrádza aj škoda na veciach, ktorá mu vznikla v súvislosti s poskytnutím pomoci podľa odseku 1. Pritom sa uhrádza skutočná škoda, a to v peniazoch, pokiaľ sa neodčiní uvedením do predošlého stavu; poškodenému sa však môže priznať úhrada nákladov spojených s obstaraním novej veci náhradou za poškodenú vec.

(3) Štát uhrádza aj škodu, ktorú občan v súvislosti s poskytnutím pomoci podľa odseku 1 spôsobil inému pri plnení úloh, ktoré z pomoci vyplynuli.

(4) Štát môže nahradiť občanovi škodu alebo vzniknuté náklady aj vtedy, ak nejde o pomoc poskytnutú za podmienok uvedených v odseku 1.

(5) Právo štátu na náhradu škody voči tomu, kto poškodenému za ňu zodpovedá podľa Občianskeho zákonníka, nie je predchádzajúcimi ustanoveniami dotknuté.

Oddiel 5
Práva a povinnosti príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti

§ 14

(1) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti chránia pri plnení svojich úloh ustanovených týmto zákonom ústavné aj iné práva a dbajú na to, aby sa dodržiavali ústavné a iné povinnosti. Najmä sú povinní vždy zakročiť proti narušovaniu verejného poriadku a proti páchaniu akejkoľvek trestnej činnosti.

(2) Pri všetkej svojej činnosti, najmä vo svojom vystupovaní a pri zákrokoch príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú povinní dbať na náležitú vážnosť, česť a dôstojnosť občanov i na svoju vlastnú.

(3) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti požívajú pri výkone svojej právomoci zákonnú ochranu ako verejní činitelia. Kto ruší alebo sťažuje výkon ich právomoci, zodpovedá podľa zákona.

§ 15

(1) Ak príslušník Sboru národnej bezpečnosti zakročuje, má použiť - pokiaľ to okolnosti dovoľujú alebo vyžadujú - slová: „V mene zákona!“ Každý je povinný uposlúchnuť jeho výzvu.

(2) Pri výkone osobitných služieb, najmä pri riadení cestnej dopravy platia pre pokyny a výzvy príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti príslušné predpisy.

§ 16

(1) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení požadovať potrebné vysvetlenia od každého, kto môže prispieť k objasneniu skutočností nevyhnutných pre zistenie trestných činov, previnení alebo priestupkov; za tým účelom ho môžu vyzvať, aby sa ustanovil.

(2) Vysvetlenie nesmie sa požadovať od toho, kto by ním porušil zákonom výslovne uloženú alebo uznanú povinnosť mlčanlivosti, okrem ak by ho tejto povinnosti zbavil príslušný orgán alebo ten, v záujme koho túto povinnosť má.

(3) Vysvetlenie môže odoprieť, kto by ním spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo osobám blízkym.

(4) Kto sa ustanoví na výzvu podľa ustanovenia odseku 1, má nárok na náhradu hotových výdavkov a ušlého zárobku. Tento nárok nemá ten, kto bol predvolaný vo svojom vlastnom záujme. Nárok zaniká, ak ho oprávnený neuplatní do 3 dní po ustanovení.

(5) V prípade, že predvolaná osoba bez ospravedlnenia alebo bez závažných dôvodov nevyhovie výzve, môže byť predvedená.

§ 17

(1) Ak treba v záujme verejného poriadku zistiť totožnosť osoby, ktorá nechce alebo nemôže svoju totožnosť hodnoverne preukázať, príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení túto osobu predviesť.

(2) Predvedená osoba musí byť ihneď po urobení potrebných služobných úkonov prepustená, najneskoršie však do 24 hodín.

§ 18

(1) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení na urobenie potrebných služobných úkonov predviesť každého, kto hrubým spôsobom narúša verejný poriadok, najmä výtržnosťami alebo iným neprístojným správaním.

(2) Po urobení potrebných služobných úkonov predvedený musí byť bez meškania prepustený, najneskoršie do 48 hodín.

§ 19

Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení, ak je to nevyhnutne potrebné, zadržať každého, kto má byť vyhostený, na dobu nevyhnutne potrebnú na vykonanie vyhostenia, najdlhšie však na dobu 8 dní.

§ 20

Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení presvedčiť sa, či ten, voči komu zakročujú v záujme zachovania verejného poriadku, nie je ozbrojený.

§ 21

(1) Pri výkone služby na štátnych hraniciach príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení vykonať osobnú prehliadku, prehliadku batožín, ako aj prehliadku dopravných prostriedkov a sú povinní zabrániť neoprávnenému prechodu cez štátne hranice.

(2) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti ďalej sú oprávnení plniť úlohy orgánov colnej správy, na vykonávanie ktorých sú splnomocnení, najmä pôsobiť pri potieraní podľudníctva; pritom príslušníci Sboru národnej bezpečnosti úzko spolupracujú s orgánmi colnej správy.

§ 22

Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú oprávnení v záujme zachovania verejného poriadku, najmä pri zákrokoch proti výtržníkom, pri marení služobného úkonu a pri odvracaní útoku na osobu použiť obušok, priložiť putá, prípadne použiť iné prostriedky podľa príslušného predpisu.

§ 23

(1) Pri výkone svojej právomoci príslušník Sboru národnej bezpečnosti je oprávnený použiť zbraň len v týchto prípadoch:

a) aby v prípade nutnej obrany odvrátil bezprávny útok vedený proti jeho osobe alebo mu bezprostredne hroziaci alebo útok na život inej osoby;

b) ak sa nebezpečný páchateľ, proti ktorému zakročuje, na jeho výzvu nevzdá alebo sa zdráha opustiť svoj úkryt;

c) ak nemožno inak prekonať odpor smerujúci k zmareniu jeho závažného služobného zákroku;

d) aby zamedzil útek nebezpečného páchateľa, ktorého nemôže iným spôsobom zadržať;

e) aby odvrátil nebezpečný útok, ktorý ohrozuje strážený objekt alebo stanovište, po márnej výzve, aby sa upustilo od útoku;

f) proti osobe, ktorá sa v bezprostrednom priestore štátnych hraníc po opätovnej výzve nezastaví, snaží sa uniknúť a nemožno ju iným spôsobom zadržať;

g) pri výkone bezpečnostnej služby v bezprostrednom priestore štátnych hraníc, aby prinútil k zastaveniu dopravný prostriedok, ktorý na pokyn alebo výzvu dané podľa platných predpisov nezastaví.

(2) Pri použití zbrane príslušník Sboru národnej bezpečnosti je povinný dbať na potrebnú opatrnosť, najmä aby nebol ohrozený život iných osôb; taktiež je povinný čo najviac šetriť život osoby, proti ktorej zákrok smeruje.

§ 24

Ak to okolnosti prípadu dovoľujú, príslušník Sboru národnej bezpečnosti pred použitím zbrane je povinný použiť prostriedky podľa ustanovenia § 22.

§ 25

Ak príslušníci Sboru národnej bezpečnosti zakročujú pod jednotným velením a vedením, spravujú sa rozkazom veliteľa, ktorý rozhoduje o použití zbrane podľa zásad obsiahnutých v § 23 a 24.

§ 26

Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti sú povinní zachovávať mlčanlivosť o veciach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone služby alebo v súvislosti s ňou a ktoré vo všeobecnom záujme alebo v záujme zúčastnených osôb vyžadujú, aby zostali utajené pred nepovolanými osobami; minister vnútra ustanoví, kedy príslušník Sboru národnej bezpečnosti môže byť tejto povinnosti zbavený.

Oddiel 6
Služobné pomery príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti

§ 27

(1) Príslušníkom Sboru národnej bezpečnosti môže sa stať politicky vyspelý, bezúhonný československý občan, ak spĺňa i ostatné predpoklady pre výkon služby.

(2) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti vykonajú pri nastúpení služby služobnú prísahu. Znenie prísahy ustanoví minister vnútra.

§ 28

(1) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti musia byť pre výkon služby náležite vycvičení a vyškolení; sú povinní neustále sa starať o prehlbovanie svojho vzdelania a svojej kvalifikácie a udržiavať svoje politické a odborné znalosti trvale na vysokom stupni.

(2) Minister vnútra ustanoví pre každú funkciu vykonávanú v Sbore národnej bezpečnosti kvalifikačné predpoklady.

(3) Za vyšetrovateľa môže byť vymenovaný len príslušník Sboru národnej bezpečnosti, ktorý dosiahol vek najmenej 23 rokov a má úplné vysokoškolské právnické vzdelanie. Minister vnútra môže pri vymenovaní vyšetrovateľa z dôležitých dôvodov výnimočne odpustiť vysokoškolské právnické vzdelanie, ak vymenovaný inak dáva záruku správneho výkonu funkcie vyšetrovateľa.

§ 29

(1) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti podliehajú právomoci vojenských súdov a ustanoveniam o vojenských trestných činoch; ich hodnosti zodpovedajú rovnakým vojenským hodnostiam.

(2) Príslušníci Sboru národnej bezpečnosti, ktorí vykonali vojenskú základnú službu, sú po dobu činnej služby v tomto sbore oslobodení od služobných povinností podľa branného zákona, ktorou by inak boli povinní.

(3) Pokiaľ z predchádzajúcich ustanovení nevyplýva iné, platia o služobných pomeroch príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti, o ich materiálnom, finančnom a sociálnom zabezpečení, ako aj o nemocenskej starostlivosti osobitné predpisy.

Oddiel 7
Záverečné ustanovenia

§ 30

(1) Minister vnútra môže na plnenie bezpečnostných úloh povolať príslušníkov vojsk alebo iných ozbrojených sborov Ministerstva vnútra. Ak príslušníci vojsk alebo iných ozbrojených sborov Ministerstva vnútra plnia úlohy Sboru národnej bezpečnosti, majú pri ich plnení rovnaké práva a rovnaké povinnosti podľa tohto zákona ako príslušníci Sboru národnej bezpečnosti, pokiaľ minister vnútra neustanoví inak.

(2) Minister vnútra môže aj na plnenie úloh vojsk alebo iných ozbrojených sborov Ministerstva vnútra povolať príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti. Ak príslušníci Sboru národnej bezpečnosti plnia úlohy vojsk alebo iných ozbrojených sborov Ministerstva vnútra, majú pri plnení týchto úloh rovnaké práva a rovnaké povinnosti ako príslušníci vojsk alebo iných ozbrojených sborov Ministerstva vnútra, pokiaľ minister vnútra neustanoví inak.

(3) Minister vnútra môže po dohode s inými ministrami poveriť alebo splnomocniť iné orgány plnením úloh Sboru národnej bezpečnosti.

§ 31

(1) Zrušujú sa:

1. zákon č. 286/1948 Zb. o národnej bezpečnosti,
2. zákon č. 275/1948 Zb., ktorým sa prenáša pôsobnosť finančnej stráže v colnom pohraničnom pásme na Sbor národnej bezpečnosti,
3. vládne nariadenie č. 98/1949 Zb. o výkone verejnej správy v odbore národnej bezpečnosti na území hlavného mesta Prahy a Pražského kraja,
4. nariadenie ministra národnej bezpečnosti č. 103/1952 Zb. o vonkajšom označení členov závodnej stráže,
5. vládne nariadenie č. 64/1957 Zb. o miestnej bezpečnosti.

(2) Všeobecne záväzné právne predpisy*) vydané podľa zákona č. 286/1948 Zb. považujú sa za predpisy vydané podľa tohto zákona; výkon práv a povinností osôb poverených na základe týchto predpisov plnením bezpečnostných úloh sa však spravuje týmto zákonom.

§ 32

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. augustom 1965.

Novotný v. r.

Laštovička v. r.

Lenárt v. r.

*) V platnosti zostávajú:
vyhláška Ministerstva národnej bezpečnosti č. 66/1953 Ú. l. v znení vyhlášky č. 320/1953 Ú. l. o úlohách a pôsobnosti závodnej stráže (č. 98/1953 Ú. v. a č. 365/1953 Ú. v.);
nariadenie ministra vnútra č. 28/1955 Zb. o vonkajšom označení príslušníkov Ľudových milícií;
nariadenie ministra vnútra č. 40/1957 Zb. o vonkajšom označení Pomocníkov Pohraničnej stráže;
vyhláška ministra vnútra č. 35/1961 Zb. o služobnej prísahe príslušníkov bezpečnostných sborov Ministerstva vnútra;
vyhláška ministra vnútra č. 56/1962 Zb. o Pomocnej stráži Verejnej bezpečnosti.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.